

**Критерії оцінювання
навчальних досягнень здобувачів освіти
Дубрівської загальноосвітньої школи I – III ступенів
із історії, правознавства, громадянської освіти**

**Схвалено ПМК учителів
суспільно – гуманітарного циклу
28.10.2021 року**

Критерії оцінювання

При оцінюванні навчальних досягнень з історії враховується:

- рівень оволодіння історичними знаннями; знання хронологічних меж періодів, найважливіших історичних подій і процесів; визначення характерних суттєвих рис історичних явищ і подій;
- рівень умінь групування (класифікації) фактів за вказаною ознакою, розкриття причинно-наслідкових зв'язків між подіями;
- рівень оволодіння практичними вміннями й навичками роботи з історичними джерелами; обґрунтування власного ставлення учня до історичної події, явища, діяча.

Усі види оцінювання навчальних досягнень учнів здійснюються за критеріями, наведеними в таблицях.

Рівні навчальних досягнень учнів	Бали	Критерії оцінювання навчальних досягнень учнів з історії (Характеристика навчальних досягнень здобувача освіти)
I. Початковий	1	Учень може назвати одну—дві події, дати, історичні постаті чи історико-географічні об'єкти.
	2	Учень називає декілька подій, дат, історичних постатей або історико-географічних об'єктів; вибирає правильний варіант відповіді з двох запропонованих (на рівні “так — ні”); має загальне уявлення про лічбу часу в історії, визначає послідовність однієї події (на рівні “раніше—пізніше”).
	3	Учень може двома—трьома простими реченнями розповісти про історичну подію чи постать; впізнати історичну подію, постать за описом; співвіднести рік зі століттям, століття — з тисячоліттям (на рівні “так — ні”); має загальне уявлення про історичну карту.
II. Середній	4	Учень може репродуктивно відтворити (у межах чотирьох—шести простих речень) частину навчального матеріалу теми; дати визначення історичних термінів, поданих у тексті підручника або вчителем; назвати одну—дві основні дати; показати на карті історико-географічний об'єкт.
	5	Учень може відтворити основний зміст навчальної теми, відповідаючи на запитання вчителя; визначати окремі ознаки історичних понять, назвати основні дати; за допомогою вчителя може показати на історичній карті основні місця подій.
	6	Учень у цілому самостійно відтворює фактичний матеріал теми; може дати стисло характеристику

		історичній постаті (за алгоритмом); встановити послідовність подій на основі знання їх дат; у цілому правильно вживає історичні терміни; може показати на карті місця основних подій, користуватись за допомогою вчителя (зразок, пам'ятка, алгоритм) джерелами історичної інформації (наочними та текстовими, що подаються у підручнику).
III. Достатній	7	Учень у цілому послідовно і логічно самостійно відтворює навчальний матеріал теми, виявляє розуміння історичної термінології, дає загальну характеристику події (причини, наслідки, значення), виокремлює окремі ознаки явищ та процесів; "читає" історичні карти і картосхеми з опорою на їх легенду; встановлює послідовність і тривалість історичних подій; використовує наведені у підручнику документи як джерело знань.
	8	Учень володіє навчальним матеріалом і використовує знання за аналогією, дає у цілому правильне визначення історичних понять, аналізує історичні факти на основі їхнього опису і наочного відображення, порівнює однорідні історичні події та явища, характеризує причинно-наслідкові зв'язки між історичними явищами у межах теми, встановлює синхронність подій у межах теми; використовуючи легенду карти, супроводжує показ історичних об'єктів їх словесним описом.
	9	Учень у достатній мірі оперує навчальним матеріалом, узагальнює окремі факти і формулює нескладні висновки, обґрунтовує свої висновки конкретними фактами, залученими з підручника (наочних посібників, історичних документів); може дати порівняльну характеристику історичних явищ, визначення поняттям; у цілому самостійно встановлює причинно-наслідкові зв'язки; встановлює синхронність подій у межах курсу; може аналізувати зміст історичної карти, узагальнювати та застосовувати ці знання.

IV. Високий	10	Учень володіє набутими знаннями та використовує їх для розв'язання нової навчальної проблеми; виявляє розуміння історичних процесів; робить аргументовані висновки; характеризує історичні явища і процеси, використовуючи різні джерела інформації; рецензує відповіді учнів; співставляє і систематизує дані історичних карт і застосовує їх під час характеристики подій, явищ, процесів; встановлює синхронність подій вітчизняної та всесвітньої історії.
	11	Учень володіє глибокими і міцними знаннями, може вільно висловлювати власні судження і переконливо їх аргументувати; може аналізувати історичну інформацію, співвідносити історичні процеси з періодом (епохою) на основі наукової періодизації історії; має достатньо міцні навички роботи з історичною картою.
	12	Учень у повному обсязі опанував програмовий матеріал; має глибокі й міцні знання, здатний, відповідно до вікових особливостей, презентувати власну інтерпретацію (версію, розуміння, оцінку) історичних явищ.

Рівні навчальних досягнень учнів	Бали	Критерії оцінювання навчальних досягнень здобувачів освіти з історії за роботу з історичною картою (Характеристика навчальних досягнень здобувача освіти)
I. Початковий	1 2 3	Учень (учениця) називає історико-географічний об'єкт, але не визначає його положення на карті Учень (учениця) називає історико-географічний об'єкт, але визначає його положення на карті невірно Учень (учениця) називає історико-географічний об'єкт, але визначає його межі на карті невірно.

<p>II. Середній</p>	<p>4 5 6</p>	<p>Учень (учениця), показуючи на карті історико-географічний об'єкт, називає одну-дві основні дати, пов'язані з історичною подією (битва або рік заснування)</p> <p>Учень (учениця) з допомогою вчителя відтворює на історичній карті основні місця подій, характеризує їх за допомогою вчителя.</p> <p>Учень (учениця) самостійно відтворює фактичний матеріал теми, установлює послідовність подій на історичній карті.</p>
<p>III. Достатній</p>	<p>7 8 9</p>	<p>Учень (учениця) послідовно й логічно відтворює навчальний матеріал теми, «читає» історичні карти за допомогою їх легенди; оперує на історичній карті умовними позначками.</p> <p>Учень (учениця) аналізує використані ним історичні факти подій, які відображені на карті, дає словесний опис історичних об'єктів, використовуючи легенду карти.</p> <p>Учень (учениця) оперує навчальним матеріалом, дає порівняльну характеристику історичним подіям, аналізує зміст історичної карти.</p>
<p>IV. Високий</p>	<p>10 11 12</p>	<p>Учень (учениця) виявляє розуміння історичних процесів відповідної історичної карти; співставляє й систематизує дані історичної події на карті; робить аргументовані висновки.</p> <p>Учень (учениця) володіє глибокими знаннями історичних подій, які відображені на карті, може вільно та аргументовано висловлювати власні судження.</p> <p>Учень (учениця) системно володіє навчальним матеріалом відповідної історичної карти; самостійно характеризує її історичні події, виявляє особисту позицію щодо розташування кордонів, меж історичних подій; синхронізує події вітчизняної та всесвітньої історії.</p>

--	--	--

Рівні навчальних досягнень учнів	Бали	Критерії оцінювання навчальних досягнень здобувачів освіти з історії за виконання домашніх завдань (Характеристика навчальних досягнень здобувача освіти)
I. Початковий	1 2 3	<p>Учень (учениця) називає одну-дві події, дати, історичні постаті чи історико-географічні об'єкти</p> <p>Учень (учениця) називає декілька подій, дат, історичних постатей або історико-географічних об'єктів; вибирає правильний варіант відповіді на рівні «так-ні»; має загальне уявлення про лічбу часу в історії</p> <p>Учень (учениця) двома-трьома простими реченнями розповісти про історичну подію чи постать; упізнати її за описом; співвіднести рік зі століттям, століття – з тисячоліттям; має загальне уявлення про історичну карту</p>
II. Середній	4 5 6	<p>Учень (учениця) репродуктивно відтворює невелику частину навчального матеріалу теми, пояснюючи історичні терміни, подані в тексті підручника, називаючи одну-дві основні дати; показуючи на карті історико-географічний об'єкт</p> <p>Учень (учениця) з допомогою вчителя відтворює основний зміст навчальної теми, визначати окремі ознаки історичних понять, називати основні дати; показувати на історичній карті основні місця подій</p> <p>Учень (учениця) самостійно відтворює фактичний матеріал теми, давати стисло характеристику історичній постаті, установлювати послідовність подій; користуватись за допомогою вчителя наочними та текстовими джерелами історичної інформації</p>
III. Достатній	7	Учень (учениця) послідовно й логічно відтворює навчальний матеріал теми, виявляє розуміння історичної

	8	<p>термінології, характеризує події (причини, наслідки, значення), виокремлює деякі ознаки явищ і процесів; «читає» історичні карти з допомогою їх легенди; використовує історичні документи як джерело знань</p>
	9	<p>Учень (учениця) володіє навчальним матеріалом і використовує знання за аналогією, дає правильне визначення історичних понять, аналізує описані історичні факти, порівнює однорідні історичні явища, визначає причинно-наслідкові зв'язки між ними, встановлює синхронність подій у межах теми; дає словесний опис історичних об'єктів, використовуючи легенду карти</p> <p>Учень (учениця) оперує навчальним матеріалом, узагальнює окремі факти та формулює нескладні висновки, обґрунтовуючи їх конкретними фактами; дає порівняльну характеристику історичних явищ, самостійно встановлює причинно-наслідкові зв'язки; синхронізує події в межах курсу, аналізує зміст історичної карти</p>
IV. Високий	10 11 12	<p>Учень (учениця) використовує набуті знання для вирішення нової навчальної проблеми; виявляє розуміння історичних процесів; робить аргументовані висновки, спираючись на широку джерельну базу; рецензує відповіді учнів; співставляє й систематизує дані історичних карт; синхронізує події вітчизняної та всесвітньої історії</p> <p>Учень (учениця) володіє глибокими знаннями, може вільно та аргументовано висловлювати власні судження, співвідносити історичні процеси з періодом на основі наукової періодизації історії</p> <p>Учень (учениця) системно володіє навчальним матеріалом; самостійно характеризує історичні явища, виявляє особисту позицію щодо них; уміє виокремити проблему й визначити шляхи її розв'язання; користується джерелами інформації, аналізує та узагальнює її</p>

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ НАВЧАЛЬНИХ ДОСЯГНЕНЬ УЧНІВ З ПРАВОЗНАВСТВА У СИСТЕМІ ЗАГАЛЬНОЇ ОСВІТИ

Під час оцінювання навчальних досягнень із правознавства враховується:

- ✓ рівень оволодіння знаннями про систему об'єктивно існуючих державно-правових реалій;
- ✓ рівень умінь аналізувати суспільно-політичні події, користуватися правовими актами, юридичною літературою;
- ✓ рівень сформованості навичок діяти згідно з нормами права в конкретних життєвих ситуаціях.

Рівні навчальних досягнень учнів	Бали	Критерії оцінювання навчальних досягнень учнів з правознавства (Характеристика навчальних досягнень здобувача освіти)
I. Початковий	1	Учень (учениця) усно в загальних рисах відтворює один-два юридичні терміни окремої теми
	2	Учень (учениця) на рівні «так-ні» усно відтворює кілька термінів, вибирає правильний варіант відповіді із двох запропонованих
	3	Учень (учениця) одним простим реченням передає зміст частини теми, знаходить відповідь на закрите запитання в тексті підручника
II. Середній	4	Учень (учениця) відповідає на окреме запитання за допомогою вчителя, репродуктивно відтворює частину навчального матеріалу теми одним-двома простими реченнями, формулює визначення юридичного поняття
	5	Учень (учениця) відтворює окрему частину основного змісту навчальної теми, відповідаючи на запитання вчителя, визначає одну-дві окремі ознаки правових понять
	6	Учень (учениця) у цілому відтворює частину навчального матеріалу теми, у цілому правильно використовує окремі юридичні терміни, аналізує прості юридичні ситуації, розв'язує тестові завдання першого рівня; може користуватися за допомогою вчителя (зразок, пам'ятка) окремими положеннями нормативних актів
III. Достатній	7	Учень (учениця) самостійно відтворює окрему частину теми, застосовуючи мінімальну юридичну термінологію, уміє дати визначення понять, аналізує

	8 9	<p>зміст правових документів за простим планом, розв'язує елементарні юридичні задачі за допомогою вчителя, знаходить окремі правові норми в тексті нормативних актів</p> <p>Учень (учениця) в основному володіє навчальним матеріалом і використовує знання за аналогією; може співставляти, узагальнювати інформацію за допомогою учителя; складати прості таблиці, схеми, аналізувати положення нормативно-правового акта за допомогою вчителя</p> <p>Учень (учениця) оперує вивченим матеріалом на рівні теми, може самостійно його відтворювати, аналізувати положення нормативно-правових актів, підтверджувати одним-двома аргументами висловлене ним судження про правове явище; самостійно розв'язувати юридичні задачі середнього рівня складності</p>
IV. Високий	10 11 12	<p>Учень (учениця) вільно викладає правові питання, застосовуючи необхідну юридичну термінологію; уміє вирішувати за допомогою вчителя тестові завдання вищого рівня; самостійно складати таблиці, структурно-логічні схеми з правових питань, аналізувати правові ситуації, дати відгук (рецензію) на відповідь іншого учня</p> <p>Учень (учениця) володіє глибокими знаннями, може вільно висловлювати власні судження та аргументує їх, самостійно користується окремими джерелами права; може підготувати повідомлення з юридичної тематики; самостійно вирішує тестові завдання вищого рівня та певні правові ситуації, може використовувати інформацію з додаткової літератури (використання додаткової літератури не є обов'язковою вимогою)</p> <p>Учень (учениця) ґрунтовно викладає правові питання, висловлює власну позицію й переконливо її аргументує; самостійно знаходить, оцінює та використовує джерела юридичної інформації, зокрема наочні, уміє узагальнити вивчений матеріал, використовує набуті знання й уміння у практичній урочній діяльності (участь у дискусіях, засіданнях «круглих столів» тощо); може самостійно вирішувати юридичні задачі, застосовуючи правові знання</p>

Рівні навчальних досягнень учнів	Бали	Критерії оцінювання навчальних досягнень учнів з громадянської освіти (усна відповідь) (Характеристика навчальних досягнень здобувача освіти)
I. Початковий	1 2 3	<p>Учень (учениця) розрізняє об'єкти вивчення. Учень (учениця) на рівні «так-ні» усно відтворює кілька термінів, вибирає правильний варіант відповіді із двох запропонованих.</p> <p>Учень (учениця) відтворює незначну частину навчального матеріалу, має нечіткі уявлення про об'єкт вивчення. Одним простим реченням передає зміст частини теми, знаходить відповідь на закрите запитання в тексті підручника.</p> <p>Учень (учениця) відтворює частину навчального матеріалу; з допомогою вчителя дає елементарні відповіді.</p>
II. Середній	4 5 6	<p>Учень (учениця) з допомогою вчителя репродуктивно відтворює частину навчального матеріалу теми одним-двома простими реченнями, формулює визначення соціального (економічного, політичного) поняття</p> <p>Учень (учениця) відтворює основний навчальний матеріал, здатний з помилками й неточностями дати визначення понять, сформулювати суть соціального (економічного, політичного) поняття.</p> <p>Учень (учениця) виявляє знання й розуміння основних положень навчального матеріалу. Відповідь його (її) правильна, але недостатньо осмислена. Вміє застосовувати знання при виконанні завдань за зразком. Учень (учениця) у цілому відтворює частину навчального матеріалу теми, у цілому правильно використовує окремі терміни, аналізує прості життєві ситуації, розв'язує тестові завдання першого рівня; може користуватися за допомогою вчителя (зразок, пам'ятка) окремими положеннями нормативних актів</p>
III. Достатній	7 8	<p>Учень (учениця) правильно відтворює навчальний матеріал, знає основоположні теорії і факти, вміє наводити окремі власні приклади на підтвердження певних думок.</p> <p>Учень (учениця) застосовує вивчений матеріал у стандартних ситуаціях, намагається аналізувати,</p>

	9	<p>встановлювати найсуттєвіші зв'язки і залежність між соціальними (політичними, економічними) явищами, фактами, робити висновки, загалом контролює власну діяльність. Відповідь логічна, хоча і має неточності.</p> <p>Учень (учениця) добре володіє вивченим матеріалом, застосовує знання у ході дискусії (діалогу), уміє аналізувати й систематизувати інформацію, використовує загальновідомі докази із самостійною і правильною аргументацією.</p>
IV. Високий	10	Учень (учениця) має повні, глибокі знання за вивченою темою, здатний(а) використовувати їх у практичній діяльності, робити висновки, узагальнення. Висновок лише частково відповідає тезі або лише частково пов'язаний з аргументами та прикладами.
	11	
	12	<p>Учень (учениця) має гнучкі знання в межах вимог навчальних програм, аргументовано використовує їх у різних ситуаціях, уміє знаходити інформацію та аналізувати її, ставити і розв'язувати проблеми.</p> <p>Учень (учениця) має системні, міцні знання в обсязі та в межах вимог навчальної програми, усвідомлено використовує їх у стандартних та нестандартних ситуаціях. Уміє самостійно аналізувати, оцінювати, узагальнювати опанований матеріал, самостійно користуватися джерелами інформації, приймати рішення. Виявляє ґрунтовні знання, висловлює власну позицію й переконливо її аргументує; самостійно знаходить, оцінює та використовує джерела інформації, зокрема наочні, уміє узагальнити вивчений матеріал, використовує набуті знання й уміння у практичній діяльності (участь у дискусіях, засіданнях «круглих столів» тощо); може самостійно вирішувати практичні задачі.</p>

Рівні навчальних досягнень учнів	Бали	Критерії оцінювання навчальних досягнень учнів з громадянської освіти (проектна діяльність, індивідуальні повідомлення (реферати) (Характеристика навчальних досягнень здобувача освіти)
----------------------------------	------	---

I. Початковий	1 2 3	<p>Презентація (повідомлення, реферат) наявні, але завантажені з Інтернету і не представлені.</p> <p>Ідеї у презентації (повідомленні, рефераті) виражені нечітко. Тема визначена нечітко і не розроблена. Презентація (повідомлення, реферат) не має структури. Порушуються більшість прийнятих норм культури проведення презентації (повідомлення, реферату).</p> <p>Більшість ідей у презентації (повідомлення, реферату) виражені нечітко. Тема визначена нечітко і розроблена з помилками. Презентація (повідомлення, реферат) має неясну структуру або взагалі її не має. Зустрічається багато порушень прийнятих норм культури проведення презентації (повідомлення, реферату).</p>
II. Середній	4 5 6	<p>Незначна частина ідей презентації (повідомлення, реферату) подані таким чином, що свідчать про глибокі знання учня про предмет. Тема презентації (повідомлення, реферату) визначена нечітко, і не розроблена достатнім чином. Презентація (повідомлення, реферат) має нечітку структуру (поділи) і організована у незначній мірі. Зустрічаються непоодинокі порушення прийнятих норм культури проведення презентації (повідомлення, реферату).</p> <p>Менше половини ідей презентації (повідомлення, реферату) подані таким чином, що свідчать про глибокі знання учня про предмет. Тема презентації (повідомлення, реферату) визначена нечітко, і погано добре розроблена. Презентація (повідомлення, реферат) має нечітку структуру (поділи) і недостатньо організована. Зустрічаються окремі порушення прийнятих норм культури проведення презентації (повідомлення, реферату).</p> <p>Біля половини ідей презентації (повідомлення, реферату) подані таким чином, що свідчать про глибокі знання учня про предмет. Тема презентації (повідомлення, реферату) визначена нечітко, і недостатньо добре розроблена. Презентація (повідомлення, реферат) має нечітку структуру (поділи) і недостатньо добре організована. Не приділяється достатньої уваги дотриманню прийнятих норм культури проведення презентації (повідомлення, реферату).</p>
III. Достатній	7 8	<p>Більшість ідей презентації (повідомлення, реферату) подані таким чином, що свідчать про значні знання учня про предмет і вміння у більшості випадків мислити логічно. Тема презентації (повідомлення, реферату) доволі чітко визначена і гарно розроблена, але зустрічаються помітні порушення логіки в розповіді. Презентація має структуру (поділи), має ознаки організації. Дотримано біля половини</p>

	9	<p>прийнятих норм культури проведення презентації (повідомлення, реферату).</p> <p>Більшість ідей презентації (повідомлення, реферату) подані таким чином, що свідчать про достатньо глибокі знання учня про предмет і здатність мислити логічно. Тема презентації (повідомлення, реферату) доволі чітко визначена і добре розроблена, але зустрічаються порушення логіки в розповіді. Презентація (повідомлення, реферат) має структуру (поділи), задовільно організована. Дотримана значна частина прийнятих норм культури проведення презентації (повідомлення, реферату).</p> <p>Більшість ідей презентації (повідомлення, реферату) подані таким чином, що свідчать про глибокі знання учня про предмет і здатність мислити логічно. Тема презентації (повідомлення, реферату) чітко визначена і добре розроблена, але зустрічаються порушення логіки в розповіді. Презентація (повідомлення, реферат) має структуру (поділи), гарно організована. Дотримані більшість прийнятих норм культури проведення презентації (повідомлення, реферату).</p>
IV. Високий	10 11 12	<p>Більша частина ідей подані таким чином, що демонструють значні знання учня про предмет і здатність мислити логічно. Тема презентації (повідомлення, реферату) доволі чітко визначена і задовільно розроблена. Презентація (повідомлення, реферат) має ясну і логічну структуру (поділи), у достатній мірі організована. Дотримані прийняті норми культури презентації (повідомлення, реферату).</p> <p>Ідеї подані таким чином, що демонструють значні знання учня про предмет і здатність мислити логічно. Тема презентації (повідомлення, реферату) доволі чітко визначена і гарно розроблена. Презентація (повідомлення, реферат) має ясну і логічну структуру (поділи), добре організована. Дотримані прийняті норми культури презентації (повідомлення, реферату).</p> <p>Усі ідеї подані таким чином, що демонструють глибокі знання учня про предмет і здатність мислити логічно. Тема презентації (повідомлення, реферату) чітко визначена і добре розроблена. Презентація (повідомлення, реферат) має ясну і логічну структуру (поділи), добре організована. Дотримані прийняті норми культури презентації, автори творчо підійшли до її оформлення (повідомлення, реферату).</p>

Рівні навчальних досягнень учнів	Бали	Критерії оцінювання навчальних досягнень здобувачів освіти з історії, основ правознавства, інтегрованого курсу «Громадянська освіта» за оцінювання письмових робіт учнів під час поточної перевірки (Характеристика навчальних досягнень здобувача освіти)
I. Початковий	1	Робота виконувалась, але допущено 12 і більше грубих помилок
	2	
	3	Робота виконувалась, але допущено 10-11 грубих помилок
II. Середній		Робота виконувалась, але допущено 8-9 грубих помилок
	4	Робота виконувалась, але допущено 6-7 грубих помилок
	5	Правильно виконано майже половину роботи, але допущено 5 грубих помилок і 2 негрубі помилки
III. Достатній	6	Правильно виконано половину роботи, але допущено 4 грубі помилки і 3 негрубі помилки
	7	Правильно виконано 2/3 роботи, але допущено 3 грубі помилки
	8	Правильно виконано 3/4 роботи, але допущено 2 грубі помилки
IV. Високий	9	Робота виконана в повному обсязі, але допущено 1 грубу й 2 негрубі помилки
	10	Робота виконана в повному обсязі, але допущено 1 негрубу помилку
	11	Робота виконана правильно в повному обсязі окрім завдання підвищеної складності або творчого характеру
	12	Робота виконана правильно в повному обсязі, в тому числі завдання підвищеної складності або творчого характеру

Рівні навчальних	Бали	Критерії оцінювання навчальних досягнень здобувачів освіти з історії, основ правознавства,
------------------	------	---

досягнень учнів		інтегрованого курсу «Громадянська освіта» за виконання практичних робіт (Характеристика навчальних досягнень здобувача освіти)
I. Початковий	1-3	на першому, ПОЧАТКОВОМУ РІВНІ , учень/учениця спроможні тільки на фрагментарне відтворення історичної інформації. Вони, зокрема, здатні пригадати окремі її одиниці: дати, імена, терміни, короткі вислови (одне-два речення) і не виявляють предметних умінь. Здатність пригадати те, що вивчалось, свідчить про намагання учня/учениці виконати завдання та потенційні можливості добитися кращого результату
II. Середній	4 -6	на другому, СЕРЕДНЬОМУ РІВНІ учень/учениця спроможні на повноцінне відтворення історичної інформації. Розуміючи поверхневі зв'язки між її одиницями, наприклад, між особою, діями, вчиненими за її участі, часом та місцем цієї діяльності, вони можуть не тільки передати почуте, побачене, прочитане, а й розкрити його зміст своїми словами, доречно вживаючи історичну термінологію. Здатність наповнити смыслом джерельну інформацію свідчить про вдумливість та старанність учня/учениці, а також про наявність у нього/неї базових умінь: слухати, читати, писати, ставити та відповідати на запитання, розповідати, описувати тощо
III. Достатній	7 - 8	на третьому, ДОСТАТНЬОМУ РІВНІ учень/учениця спроможні на перетворення, відбір, співставлення та поповнення осмисленої ними історичної інформації. Вони володіють уміньми встановлювати глибинні, наприклад, причинно-наслідкові, мотиваційні зв'язки, можуть згрупувати однорідні та відібрати потрібні для повнішого розкриття теми події, виділити системотворні ознаки/риси історичного явища/процесу, встановити подібне і відмінне в однорідних фактах, підібрати аргументи та контраргументи до відомого судження, перевести сформатовану кимось інформацію в інший формат (наприклад, з вербальної у графічну і навпаки). Здатність учня/учениці оперувати джерельним матеріалом свідчить про систематичне цілеспрямоване учіння та про готовність до творчої діяльності
IV. Високий	10 - 12	на четвертому, ВИСОКОМУ РІВНІ учень/учениця спроможні на власне (суб'єктивно нове) бачення історичного процесу. Аналізуючи та синтезуючи

	інформацію з різних джерел, як вторинних (підручник, науково-популярні та художні твори), так і первинних (речові пам'ятки, актові документи, спогади та ін.), вони розмірковують на задані теми, висловлюють та обстоюють власні судження щодо діяльності історичних осіб, значення історичних фактів, трактування подій їх дослідниками тощо. Здатність учня/учениці творити суб'єктивно нове пояснення історичних подій, вчинків історичних постатей, суголосне до цінностей та уявлень відповідного часу чи відповідної групи людей, свідчить про досягнення ними мети загальної історичної освіти
--	---

КЛАСИФІКАЦІЯ ОСНОВНИХ ІСТОРИКО-ПРЕДМЕТНИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ УЧНІВ		
	Класифікація	Зміст предметних компетентностей
1.	Хронологічна	<p><i>передбачає вміння учнів орієнтуватися в історичному часі:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> 🌐 розглядати суспільні явища в розвитку та в конкретно-історичних умовах певного часу; 🌐 співвідносити історичні події, явища із періодами (епохами); 🌐 орієнтуватися в науковій періодизації історії; 🌐 використовувати періодизацію як спосіб пізнання історичного процесу
2	Просторова	<p><i>передбачає вміння учнів орієнтуватися в історичному просторі:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> 🌐 співвідносити розвиток історичних явищ і процесів із географічним положенням країн та природними умовами; 🌐 користуючись картою, пояснювати причини і наслідки історичних подій чи процесів вітчизняної та всесвітньої історії, основні тенденції розвитку міжнародних відносин; 🌐 на основі аналізу карти, характеризувати регіональні особливості та геополітичні чинники розвитку країн

3	Інформаційна	<p><i>передбачає вміння учнів працювати з джерелами історичної інформації:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> 🌐 користуватися довідковою літературою, Інтернетом тощо для самостійного пошуку інформації; 🌐 систематизувати історичну інформацію, складаючи таблиці, схеми, різні типи планів; 🌐 самостійно інтерпретувати зміст історичних джерел та відображених історичних фактів, подій, явищ; 🌐 виявляти різні точки зору, визнавати і сприймати таку різноманітність; 🌐 критично аналізувати, порівнювати та оцінювати історичні джерела, виявляти тенденційну інформацію й пояснювати її необ'єктивність
4	Логічна	<p><i>передбачає вміння учнів аналізувати й пояснювати історичні факти, формулювати теоретичні поняття, положення, концепції тощо:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> 🌐 аналізувати, синтезувати й узагальнювати історичну інформацію; 🌐 використовувати наукову термінологію; 🌐 всебічно характеризувати історичні постаті, розкривати внутрішні мотиви дій, наслідків та значення історичних подій і явищ; 🌐 проводити нескладні дослідження, проектні роботи
5	Мовленнєва	<p><i>передбачає вміння учнів будувати усні та письмові висловлювання щодо історичних фактів, подій, явищ, постатей та історичної теорії:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> 🌐 реконструювати образи минулого у словесній формі у вигляді опису, оповідання, образної характеристики; 🌐 викладати історичні поняття, зв'язки і тенденції історичного розвитку застосовуючи пояснення, доведення, міркування, узагальнюючу характеристику
6	Аксіологічна	<p><i>передбачає вміння учнів формулювати оцінки і версії історичного руху й розвитку:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> 🌐 пояснювати, порівнювати, оцінювати й узагальнювати факти та діяльність історичних осіб, спираючись на здобути знання, власну

		<p>систему цінностей із позиції загальнолюдських та національних цінностей;</p> <ul style="list-style-type: none"> 🌐 визначати власну позицію щодо суперечливих чи проблемних питань історії; 🌐 виявляти суперечності в позиціях, інтересах, потребах соціальних груп і окремих осіб та їх роль в історичному процесі, тенденції і напрями історичного розвитку; 🌐 оцінювати різні версії й думки про минулі історичні події, визнаючи, що деякі джерела можуть бути необ'єктивними
--	--	--

Ключові компетентності :

1. Спілкування державною (і рідною, в разі відмінності) мовами
2. Спілкування іноземними мовами
- 3 Математична компетентність
- 4 Основні компетентності у природничих науках і технологіях
- 5 Інформаційно-цифрова компетентність
- 6 Уміння вчитися впродовж життя
 - 7 Ініціативність і підприємливість
 - 8 Соціальна та громадянська компетентності
 - 9 Обізнаність та самовираження у сфері культури
 - 10 Екологічна грамотність і здорове життя